

Sygn. akt II Ca 296/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman
Sędziowie	SSO Grzegorz Ślęzak SSO Beata Grochulska (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa D. O.

przeciwko (...) S. A. w W.

o odszkodowanie z tytułu wypadków komunikacyjnych

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 19 lutego 2015 roku, sygn. akt I C 540/14

1. z apelacji powódki zmienia zaskarżony wyrok: w punktach pierwszym i drugim sentencji w ten sposób, że zasądzoną od pozwanego (...) S. A. w W. na rzecz powódki D. O. kwotę 7.716,45 złotych podwyższa do kwoty 11.037,45 (jedenaście tysięcy trzydzieści siedem 45/100) złotych z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 6.166,65 złotych od dnia 16 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,

- od kwoty 4.870,80 złotych od dnia 2 listopada 2013 roku do dnia zapłaty;

oraz w punkcie trzecim sentencji w ten sposób, że zasądzoną kwotę 2.243,90 złotych podwyższa do kwoty 2.792,56 (dwa tysiące siedemset dziewięćdziesiąt dwa 56/100) złotych;

2. oddala apelację pozwanego;

3. zasądza od pozwanego (...) S. A. w W. na rzecz powódki D. O. kwotę 1.367 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 296/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim po rozpoznaniu sprawy z powództwa D. O. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o odszkodowanie z tytułu wypadku komunikacyjnego zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki D. O. kwotę 7 716.45 złotych wraz z ustawowymi odsetkami w zakresie kwoty 6 166.65 złotych od dnia 16 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty, w zakresie kwoty 1 549,80 złotych od dnia 02 listopada 2013 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Nadto zasądził od pozwanego (...) Zakładu (...) Spółki Akcyjnej z (...) w W. na rzecz powódki D. O. kwotę 2 243.90 złote tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego. W dniu 05 lipca 2013r. w W. doszło do wypadku komunikacyjnego w wyniku którego uszkodzony został samochód osobowy marki (...), numer rejestracyjny (...), stanowiący własność powódki D. O.. Sprawcą kolizji był A. P., kierujący pojazdem marki „F. (...)”, numer rejestracyjny (...). który nie zachowując należytej ostrożności doprowadził do zderzenia z poprzedzającym go pojazdem powódki.

Sprawca wypadku posiadał w chwili zdarzenia zawartą z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Po zgłoszeniu szkody przez poszkodowaną powódkę, pozwane towarzystwo ubezpieczeń uznając zasadę swej odpowiedzialności, po przeprowadzeniu stosownego postępowania likwidacyjnego wypłaciło ostatecznie D. O. łącznie kwotę 10 850.22 złotych, w tym kwotę 6 588.27 złotych z tytułu kosztów siedmiu napraw powstałych uszkodzeń oraz kwotę 4 261.95 złotych tytułem kosztów wynajmu pojazdu zastępczego (za okres 21 dni).

Powódka D. O. z własnych środków sfinansowała naprawę pojazdu. Koszt naprawy wyniósł 12 754.92 złote brutto. Ponadto do czasu naprawy pojazdu przez okres 39 dni powódka wynajmowała samochód osobowy marki „O. (...)”, numer rejestracyjny (...), rok produkcji 2008 r. Za jego wynajem w okresie od 05 lipca 2013 r. do dnia 13 sierpnia 2013 r. powódka zapłaciła firmie (...), Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 10 793,25 złotych.

Koszt naprawy uszkodzeń powstałych w pojeździe powódki D. O. przy użyciu części zamiennych producenta pojazdu przy stawce roboczogodzinowej wynoszącej 110 / 125 zł / rbh netto blacha/lakier, występującej na lokalnym rynku wynosi 10 375,47 zł netto (12 761,83 zł brutto). Przy przyjęciu stawki w wysokości 90/90 zł /rbh netto blacha lakier koszt naprawy wynosiłby 9 939,47 złotych netto (12 225,55 złotych brutto).

Stawka roboczogodziny przyjęta przy naprawie pojazdu powódki tj. 110 złotych rbh. nie przekracza stawek występujących w warsztatach naprawczych w rejonie siedziby poszkodowanego jak i miejsca wystąpienia szkody.

Rzeczywisty czas naprawy przedmiotowego pojazdu w związku z zaangażowaniem przez poszkodowaną powódkę własnych środków finansowych wyniósł 39 dni kalendarzowych. Jednakże teoretyczny koszt naprawy wyżej opisanego pojazdu (zgodnie z systemem (...)) wynosi 3 dni robocze.

Pojazd po powstałej szkodzie nie mógł być eksploatowany, aż do czasu jego naprawy, byłoby to niebezpieczne z punktu widzenia bezpieczeństwa i zasada ruchu drogowego.

Stawka najmu pojazdu zastępczego tożsamego dla uszkodzonego pojazdu wynosi od 150 - 228 złotych netto (184.50 - 280.44 złotych brutto).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, przy czym podstawę wydanego rozstrzygnięcia stanowiła opinia sporządzona dla potrzeb niniejszej sprawy przez biegłego sądowego K. G. (która nie była kwestionowana przez żadnego z pełnomocników reprezentujących strony procesu).

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo strony powodowej jest uzasadnione, jednakże w zakresie kosztów wynajmu pojazdu zastępczego na czas naprawy zbyt wygórowane.

W przedmiotowej sprawie niekwestionowane były okoliczności związane z powstaniem szkody w samochodzie stanowiącym własność powódki D. O., zakres powstałych szkód oraz odpowiedzialność strony pozwanej z tego tytułu. Strona pozwana uznając zasadę swej odpowiedzialności, po przeprowadzeniu stosownego postępowania wyjaśniającego wypłaciła powódce łączną kwotę 10 850,22 złotych, w tym kwotę 6 588,27 złotych z tytułu kosztów naprawy powstałych uszkodzeń oraz kwotę 4 261,95 złotych tytułem kosztów wynajmu pojazdu zastępczego (za okres 21 dni).

Kwestiami spornymi w niniejszej sprawie było ustalenie wysokości kosztów napraw uszkodzeń powstałych w pojeździe powódki oraz zasadność wynajmu przez nią pojazdu zastępczego przez okres wskazany w pozwie tj. 39 dni.

Podstawę żądania pozwu stanowi przepis art. 822 k.c. Stosownie do treści art. 822 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Natomiast zgodnie z § 2 powyższego przepisu jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1 będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej. Zgodnie z treścią art. 361 § 2 k.c. naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzone. Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie przeważa pogląd, zgodnie z którym szkodą w rozumieniu powyższego przepisu jest różnica między stanem majątku poszkodowanego jaki zaistniał po zdarzeniu wywołującym szkodę, a stanem tego majątku, jaki istniałby, gdyby nie wystąpiło to zdarzenie. Zgodnie z art. 363 § 1 k.c. wybór sposobu naprawienia szkody jest uprawnieniem poszkodowanego i może nastąpić bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. W przypadku jednak szkody w mieniu będącej następstwem wypadku drogowego wyłączone jest stosowanie art. 363 § 1 k.c. normującego wybór poszkodowanego dotyczący sposobu naprawienia szkody, gdyż w myśl art. 36 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych zakład ubezpieczeń jest obowiązany do naprawienia szkody tylko w formie wypłaty odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zakład ubezpieczeń zobowiązany jest na żądanie poszkodowanego do wypłaty, w ramach odpowiedzialności z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego, odszkodowania obejmującego celowe i ekonomicznie uzasadnione koszt) nowych części i materiałów służących do naprawy uszkodzonego pojazdu. Jeżeli ubezpieczyciel wykaże, że prowadzi to do wzrostu wartości pojazdu, odszkodowanie może ulec obniżeniu o kwotę odpowiadającą temu wzrostowi (uchwała 7 sędziów SN z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie III CZP 80/11, OSNC 2012/10/112). Za „niezbędne” koszty naprawy należy uznać takie koszty, które zostały poniesione w wyniku przywrócenia pojazdu do stanu jego technicznej używalności istniejącej przed wyrządzeniem szkody przy zastosowaniu technologicznej metody odpowiadającej rodzajowi uszkodzeń pojazdu mechanicznego.

Sąd w całości podzielił stanowisko wyrażone przez biegłego sądowego w wydanej przez niego opinii. W wydanej przez siebie opinii biegły sądowy ustalając kosztorys napraw oparł się na systemie A. obejmujący części oryginalne, jednakże według cen hurtowych, nie uwzględniających marż handlowych, dające pełną gwarancję przywrócenia właściwego stanu pojazdu sprzed wypadku i dają gwarancję bezpiecznego użytkowania pojazdu w przyszłości. Biegły w wydanej przez siebie opinii precyzyjnie wskazał, jakie uszkodzenia powstały w pojeździe powódki oraz jaki jest koszt ich naprawy. Sąd podzielił stanowisko biegłego co do zasadności użycia do naprawy części oryginalnych z logo producenta. W ocenie Sądu tylko takie części pozwolą na pełną i właściwą naprawę uszkodzonego pojazdu, tak aby mógł być dalej bezpiecznie eksploatowany. Podkreślić także należy, iż stosując do naprawy powstałych uszkodzeń części zamienne nieopatrzone logiem producenta pojazdu, można przywrócić właściwości eksploatacyjne i wizualne pojazdu, jednakże należy się liczyć z konsekwencjami ich szybszego zużycia eksploatacyjnego lub statystycznie większego prawdopodobieństwa awaryjnego zużycia. Ponadto skoro w pojeździe powódki w chwili zdarzenia zamontowane były

oryginalne części z logo producenta. Sąd nie widzi podstaw, aby naprawa powstałych uszkodzeń nastąpiła z użyciem części innego rodzaju. Naprawa przy użyciu oryginalnych części nie powoduje zwiększenia wartości pojazdu, należy mieć bowiem na uwadze fakt, iż każde doznanie uszkodzeń w zdarzeniu drogowym zasadniczo wpływa na obniżenie wartości takiego pojazdu. Na marginesie Sąd zauważa, iż koszty naprawy uszkodzeń powstałych w pojeździe powódki są prawie identyczne jak w fakturze za naprawę, którą D. O. otrzymała.

W tej sytuacji, w tym zakresie zasadnym jest zasądzenie od pozwanego towarzystwa ubezpieczeń dodatkowej kwoty związanej z wysokością kosztów tj. sumy 6 166,65 złotych (punkt 1 a wyroku).

Odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu odpowiedzialności cywilnej za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego, nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej (por. uchwała SN z dnia 17 listopada 2011 r. III CZP 5/11, OSNC 2012/3/28). Utrata możliwości korzystania z rzeczy stanowi szkodę majątkową, w związku czym poniesione wydatki na najem pojazdu zastępczego podlegają wyrównaniu - jako wydatki konieczne - jeżeli odpowiadają lokalnym stawkom czynszu najmu pojazdu o zbliżonej klasie. Przy szkodzie częściowej czas koniecznego najmu powinien być wyznaczony rzeczywistym czasem naprawy w normalnym jej toku z uwzględnieniem czynności likwidacyjnych, natomiast czas koniecznego najmu przy szkodzie całkowitej obejmuje okres od dnia zniszczenia pojazdu do dnia, w którym poszkodowany może nabyć podobny pojazd, nie dłuższy niż do dnia zapłaty odszkodowania.

Powódka D. O. wynajęła pojazd zastępczy na okres 39 dni (wysokość kosztów jakie poniosła z tego tytułu wynika z dołączonej do akt sprawy faktury k.32). Wynajęty przez nią pojazd był zbliżony do dotychczas użytkowanego przez nią auta. Strona pozwana nie zakwestionowała zasadności wynajęcia pojazdu zastępczego, przyjęła jednak iż okres wynajmu winien wynosić 21 dni przy przyjęciu stawki 165 złotych za dobę wynajmu i wynosiła z tego tytułu kwotę 4 261,95 złotych.

Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika - zgodnie z opinią biegłego sądowego, iż rzeczywisty czas naprawy przedmiotowego pojazdu według systemu (...) wynosi 3 dni robocze. Z opinii tej wynika ponadto iż koszty wynajmu pojazdu przez powódkę (z tego samego segmentu co uszkodzony pojazd) wynosi od 150 - 228 złotych netto (184,50 - 280.44 złotych brutto). D. O. za dobę wynajmu pojazdu zapłaciła kwotę 225 złotych brutto.

W przedmiotowej sprawie Sąd podziela stanowisko strony pozwanej, iż wynajęcie pojazdu zastępczego przez powódkę na okres 39 dni było zbyt długie i nieadekwatny do zaistniałej sytuacji. Jeśli powódka zaangażowała w naprawę samochodu własne środki finansowe, nic nie stało na przeszkodzie aby uczynić to w takim momencie, żeby do minimum ograniczyć konieczność wynajmowania innego auta, tym bardziej jeśli zauważy się że jak już wyżej wskazano - czas naprawy auta to tylko 3 dni robocze. Ponieważ jednak strona pozwana zaakceptowała wynajęcie pojazdu na 21 dni, Sąd ten okres przyjął za podstawę do rozliczenia kosztów z tym związanych, ze stawką 225 złotych za jeden dzień.

W tej sytuacji, w tym zakresie zasadnym jest zasądzenie od pozwanego towarzystwa ubezpieczeń dodatkowej kwoty związanej z wysokością kosztów- wynajmu tj. sumy 1 549,80 złotych (punkt 1 b wyroku).

Okres odsetkowy ustalono na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. przyjmując za dzień wymagalności roszczenia, zgodnie z żądaniem pozwu, dzień 24 czerwca 2012 r. tj. dzień w którym minął 30-dniowy termin od dnia w którym szkoda powinna zostać naprawiona. O kosztach procesu w przedmiotowej sprawie Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją pełnomocnik powódki D. O. .

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 361 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że zasądzona kwota 1.549,80 zł wraz z wypłaconą przez pozwanego kwotą 4.261,95 zł w toku postępowania likwidacyjnego tytułem zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego, realizuje zasadę

pełnego odszkodowania i obejmuje naprawienie całej szkody jaką Powódka poniosła w wyniku wypadku z dnia 5 lipca 2013 r. w zakresie najmu pojazdu zastępczego.

Mając na uwadze powyższe wnosił o:

1) zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa także co do kwoty 3.321 zł wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia 2 listopada 2013 r. do dnia zapłaty, ponad zasądzona kwotę 1.549,80 zł tytułem odszkodowania – zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego;

2) zmianę wyroku w zakresie kosztów procesu za I instancję i orzeczenie o nich w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępcy radcy prawnego, według norm przepisanych.

Powyższy wyrok zaskarżył także pełnomocnik strony pozwanej zarzucając wyrokowi naruszenie prawa materialnego oraz naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a w szczególności:

- art. 822 §1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w wyniku czego na pozwanego został nałożony obowiązek zapłaty odszkodowania w wysokości przekraczającej granicę odpowiedzialności gwarancyjnej pozwanego jako ubezpieczyciela udzielającego ochrony ubezpieczeniowej w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych,

- art. 361 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż czynsz najmu pojazdu zastępczego uzgodniony między powódką, a wynajmującym pojazd zastępczy jest tożsamy z wysokością odszkodowania rozumianego jako równowartość kwoty, którą musiałby zapłacić sprawca szkody poszkodowanemu, aby przywrócić uszczerbek majątkowy powstały w dobrach poszkodowanego prawnie chronionych, zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty, która nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą przez co doszło do bezpodstawnego wzbogacenia powódki,

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. 227 k.p.c. w poprzez brak wszechstronnego rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkujące ustaleniem, iż przeprowadzony w niniejszej sprawie dowód z opinii biegłego stanowić może podstawę do zasądzenia na rzecz powódki dalszej kwoty odszkodowania obejmującego zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego, w sytuacji gdy powódka nie przedstawiła umowy najmu łączącej ją z wynajmującym (...) Sp. z o.o., co skutkowało brakiem możliwości ustalenia warunków najmu pojazdu zastępczego w tym: limitu kilometrów bądź jego braku, odpowiedzialności za szkody spowodowane przez najemcę bądź jej braku, możliwości wyjazdu pojazdem poza granice kraju bądź jej braku, ograniczeń ilości użytkowników pojazdu bądź braku takich ograniczeń, które to czynniki wpływają na wysokość dziennej stawki czynszu najmu,

- art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. poprzez naruszenie reguł dotyczących rozłożenia ciężaru dowodu i uwzględnienie powództwa pomimo, że powódka nie wykazała w toku postępowania sądowego istotnych postanowień umowy najmu pojazdu zastępczego, przez co pozbawiła Sądowi możliwość weryfikacji wysokości stawki stosowanej przez wynajmującego pojazd (...) Sp. z o.o. o i w konsekwencji aby powódka uzyskała wobec pozwanego wierzytelność o zapłatę odszkodowania na pokrycie kosztów wynajmu pojazdu zastępczego w wysokości dochodzonej pozwem,

- art. 100 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu bez uwzględnienia wyniku procesu, tj. faktu, iż powód wygrał sprawę jedynie w 60,77% , a ponadto dokonanie błędnych ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia Sądu I Instancji, nie znajdujących oparcia w materiale dowodowym zebrany w sprawie, tj. że stawka czynszu najmu w wysokości 295,20 zł brutto jest stawką średnio rynkowa w sytuacji gdy nieznanne są postanowienia umowy łączącej powódkę z wynajmującym pojazd, standard umowy, usługi dodatkowe, co skutkowało niezasadnym uwzględnieniem powództwa w zaskarżonej części.

Wskazując na powyższe zarzuty pełnomocnik pozwanego wnosił o

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części
2. zmianę postanowienia o kosztach procesu i orzeczenie o **kosztach z uwzględnieniem wyniku postępowania apelacyjnego**,
3. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pełnomocnika powódki jest zasadna w całości w zakresie podniesionego w niej zarzutu naruszenia art. 361 § 2 kc poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie w zakresie ustalenia wysokości odszkodowania z tytułu najmu pojazdu zastępczego należnego powódce .

Z apelacji wniesionej przez pełnomocnika pozwanego na uwzględnienie nie zasługują żadne podniesione w niej zarzuty w szczególności naruszenia przez Sąd I instancji prawa materialnego art. 361 § 2 k.c., 822 § 1 k.c., w zw. art. 6 k.c. oraz prawa procesowego art. 100 k.p.c, 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. i 232 k.p.c. i podlega ona oddaleniu jako oczywiście bezzasadna .

W przedmiotowej sprawie w oparciu o wszechstronnie zebrany materiał dowodowy a w szczególności opinię biegłego rzeczoznawcy z dziedziny ruchu drogowego ,mechaniki maszyn i urządzeń, którego oceny dokonał w granicach zakreślonych w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że pozwany (...) – spółka akcyjna z siedzibą w W. ponosi zgodnie z art. 822 k.c. odpowiedzialność odszkodowawczą związaną z zawarciem przez nią umowy odpowiedzialności cywilnej ze sprawcą szkody w samochodzie powódki . Zasada odpowiedzialności kontraktowej pozwanego nie była kwestionowana w toku procesu ani też w jego apelacji.

Obaj skarżący pełnomocnicy podnosili w skargach apelacyjnych jedynie zarzuty dotyczące kwestii ustalenia wysokości należnego odszkodowania co do zasądzonej kwoty 1549,80 złotych (ponad wypłaconą w toku postępowania likwidacyjnego sumę 4261,95) obejmującej zwrot kosztów wynajmu pojazdu zastępczego przez powódkę przez okres naprawy samochodu – czasu jego wynajmu oraz wysokości stawki opłaty dziennej .

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 392 ze zm. - dalej: "u.o.u.o.") w związku z art. 1 pkt 1 tej ustawy, odszkodowanie należne od zakładu ubezpieczeń odpowiadającego w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdów ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie sumy gwarancyjnej. Zakres akcesoryjnej odpowiedzialności ubezpieczyciela pokrywa się zasadniczo z zakresem odpowiedzialności cywilnoprawnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego określających zakres odpowiedzialności odszkodowawczej. W myśl art. 361 § 1 k.c., zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Artykuł art. 361 § 2 k.c. przewiduje także odpowiedzialność za straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że wynikające z art. 36 ust. 1 u.o.u.o. reguły dotyczące odpowiedzialności ubezpieczyciela odpowiadającego wobec poszkodowanego w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdów przewidują zasadę pełnego odszkodowania ubezpieczyciela w granicach adekwatnego związku przyczynowego - z ograniczeniem jedynie kwotowym do przewidzianej sumy gwarancyjnej - nie zaś tylko do określonych roszczeń mających naprawić jedynie bezpośrednie skutki zdarzenia szkodzącego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., III CZP 75/11, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 81).

Sąd Okręgowy uznał, iż szkodę w rozumieniu art. 361 k.c. stanowi różnica pomiędzy stanem majątkowym poszkodowanego, który powstał po nastąpieniu zdarzenia powodującego uszczerbek, a stanem, jaki by w jego majątku istniał, gdyby zdarzenie nie nastąpiło. Naprawienie szkody obejmuje zarówno wyrównanie strat, które poszkodowany poniósł, jak utracone korzyści, które mógłby osiągnąć gdyby mu szkody nie wyrządzono. Zobowiązanie do zapłaty odszkodowania obejmuje tylko normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Istnienie związku przyczynowego ma wpływ bezpośredni na ustalenie odszkodowania. Stanowi bowiem przesłankę odpowiedzialności, decydując o tym czy dana osoba w ogóle ponosi odpowiedzialność za szkodę i jakie są granice tej odpowiedzialności. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy pierwotne znaczenie ma ustalenie istnienia normalnego związku przyczynowego, a ocena czy określony skutek jest „normalny” (typowy, występujący w zwykłej kolejności rzeczy) zawsze powinna być dokonana na podstawie całokształtu okoliczności konkretnej sprawy, przy uwzględnieniu zasad doświadczenia życiowego (por. uzasadnienie do wyroku z dnia 20 lutego 2002r., w sprawie V CKN 908/00, nie publ.). O szkodzie zaś decyduje uszczerbek – zmniejszenie majątku poszkodowanego, który nastąpił wbrew jego woli. Taką wykładnię zaprezentował także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 18 maja 2004r. (III CZP 24/04, nie publ.) wskazując dodatkowo, iż samo określenie rozmiaru szkody nie przesądza jeszcze o wysokości odszkodowania. Każdorazowo granice obowiązku naprawienia szkody wyznaczone są przez normalny związek przyczynowy między zdarzeniem wywołującym uszczerbek, a szkodą .

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 13 czerwca 1991 roku, (sygn. akt I ACr 114/91, opubl. OSA 1992/2/18) naprawienie szkody ma wyrównać ubytek majątkowy poszkodowanego, ale nie może prowadzić do wzbogacenia go.

Odpowiedzialność sprawcy szkody (odpowiedzialność sprawcza) zostaje w konsekwencji zastąpiona akcesoryjnie przez odpowiedzialność gwarancyjną ubezpieczyciela, z zastosowaniem przepisów kodeksu cywilnego. Zgodnie z dominującym poglądem odwołującym się do art. 805 § 2 pkt 1 i art. 822 § 1 k.c., ubezpieczyciel zobowiązany jest do naprawienia szkody w formie zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15 oraz dnia 17 maja 2007 r., III CZP 150/06, OSNC 2007, nr 10, poz. 144). W istocie jednak naprawienie szkody przez ubezpieczyciela polega na zapłaceniu kwoty pieniężnej koniecznej do przywrócenia samochodu do stanu poprzedniego. Pod względem ekonomicznym (wartości świadczenia) występuje w takiej sytuacji ekwiwalentność obu postaci świadczeń odszkodowawczych przewidzianych w art. 363 § 1 k.c. Można zatem przyjąć, że poszkodowanemu przysługuje roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego także wobec ubezpieczyciela, ale ze względu na charakter świadczenia ubezpieczeniowego roszczenie to przybiera postać żądania "restytucji pieniężnej" umożliwiającej definitywne przywrócenie stanu poprzedniego. Sprzyja to ochronie poszkodowanego, która jest ideą przewodnią ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Treść pierwszego zagadnienia prawnego ujmuje powypadkową utratę możliwości korzystania z pojazdu mechanicznego jako potencjalną szkodę majątkową.

Na gruncie prawa cywilnego reprezentatywne jest ustalanie szkody metodą dyferencyjną (różnicową), zgodnie z którą szkodę stanowi różnica między stanem majątku poszkodowanego, który powstał po nastąpieniu zdarzenia sprawczego, a stanem, który by istniał bez tego zdarzenia (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 września 1970 r., III CR 371/70, OSNCP 1971, nr 5, poz. 93, z dnia 3 lutego 1971 r., III CRN 450/70, OSNCP 1971, nr 11, poz. 205, z dnia 20 lutego 1981 r., I CR 17/81, OSNCP 1981, nr 10, poz. 199, z dnia 13 grudnia 1988 r., I CR 280/88, "Wiadomości Ubezpieczeniowe" 1989, nr 7-8, s. 32, z dnia 19 października 2001 r., III CZP 57/01, OSNC 2002, nr 5, poz. 57, z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15 i z dnia 15 października 2010 r., V CSK 78/10, nie publ.). Konsekwencją uszkodzenia (zniszczenia) samochodu jest obniżenie (utrata) jego wartości, natomiast utrata możliwości korzystania z niego nie powoduje samoistnie odrębnego uszczerbku majątkowego odnoszącego się do tej rzeczy, niezależnie od jej przeznaczenia. Istnieje wprawdzie obowiązek wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy w sytuacjach określonych w art. 224 § 2 i art. 225 k.c., ale uzasadnione są argumenty przemawiające za nie odszkodowawczym charakterem tego wynagrodzenia, zapobiegającym jedynie bezpodstawnemu wzbogaceniu posiadacza.

Również roszczenie o dostarczenie pojazdu zastępczego nie może być uznane za dopuszczalny sposób restytucji szkody majątkowej polegającej na zmniejszeniu wartości pojazdu albo utracie jego wartości, wyrównanie bowiem tego uszczerbku majątkowego następuje przez naprawę uszkodzonego pojazdu albo przez zapewnienie możliwości nabycia nowego pojazdu. Restytucja utraty możliwości korzystania z rzeczy byłaby niedopuszczalną restytucją szkody niemajątkowej.

Odmierna jest sytuacja, w której doszło już do poniesienia przez poszkodowanego wydatków na uzyskanie pojazdu zastępczego w okresie remontu uszkodzonego pojazdu albo przez okres niezbędny do nabycia nowego pojazdu. Są to wydatki poniesione w następstwie zdarzenia szkodzącego, które by nie powstały bez tego zdarzenia, prowadzące do powypadkowego zmniejszenia majątku poszkodowanego, czyli straty (art. 361 § 2 k.c.). Przeważa w piśmiennictwie stanowisko, że muszą to być wydatki zmierzające do wyłączenia lub ograniczenia szkody i niewątpliwie są nimi koszty wynajmu pojazdu zastępczego w celu kontynuowania działalności gospodarczej lub zawodowej, ponieważ zapobiegają utracie określonych dochodów (art. 361 § 2 k.c.). Szkodę stanowią również konieczne wydatki związane ze zdarzeniem szkodzącym. Przy takim ujęciu, stratą w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. są objęte także te wydatki, które służą ograniczeniu (wyłączeniu) negatywnych następstw majątkowych doznanych przez poszkodowanego w wyniku uszkodzenia (zniszczenia) pojazdu. Negatywnym następstwem majątkowym jest tu utrata możliwości korzystania z rzeczy, a więc utrata uprawnienia stanowiącego atrybut prawa własności. W takiej sytuacji poszkodowanemu przysługuje roszczenie o zwrot wydatków na najem pojazdu zastępczego nieprzeznaczonego do kontynuowania działalności gospodarczej lub zawodowej, można je bowiem uznać za stratę (art. 361 § 2 k.c.).

Należy też wskazać, że w wytycznych przyjęto - co do zasady - możliwość refundacji wydatków na najem pojazdu zastępczego poniesionych przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej.

Zwrotowi mogą podlegać tylko wydatki rzeczywiście poniesione na taki najem. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, m.in. w uchwałach z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01 (OSNC 2002, nr 6, poz. 74) i z dnia 17 maja 2007 r., III CZP 150/06 (OSNC 2007, nr 10, poz. 144) oraz w wyrokach z dnia 20 lutego 2002 r., V CK 908/00 (nie publ.), z dnia 11 czerwca 2001 r., V CKN 226/00 (OSP 2002, nr 3, poz. 40) i z dnia 7 sierpnia 2003 r., IV CKN 387/01 (nie publ.), ukształtował się wprawdzie pogląd, że naprawa uszkodzonego pojazdu nie jest warunkiem wypłaty odszkodowania, bo istotne znaczenie ma fakt powstania szkody, a nie jej naprawienie, ale nie jest on adekwatny w omawianej sytuacji, w której strata majątkowa powstaje dopiero z chwilą poniesienia kosztów najmu pojazdu zastępczego.

Nie wszystkie jednak wydatki pozostające w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym mogą być refundowane, istnieje bowiem obowiązek wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów (art. 354 § 2, art. 362 i 826 § 1 k.c.). Na dłużniku ciąży w związku z tym obowiązek zwrotu wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych, pozwalających na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanego następstw, niedających się wyeliminować w inny sposób, z zachowaniem rozsądnej proporcji między korzyścią wierzyciela a obciążeniem dłużnika. Nie jest celowe nadmierne rozszerzanie odpowiedzialności odszkodowawczej i w konsekwencji - gwarancyjnej ubezpieczyciela, co mogłoby prowadzić do wzrostu składek ubezpieczeniowych.

Różnorodność okoliczności związanych z następstwami wypadku komunikacyjnego oraz sytuacją życiową poszkodowanego nie pozwala na formułowanie kazuistycznych wskazań; podlegają one indywidualnej ocenie.

Na szkodę poniesioną przez powódkę w niniejszej sprawie składa się więc również suma, jaką zapłaciła ona za wynajem pojazdu zastępczego tej samej klasy jak jej uszkodzony samochód przez czas trwania jego naprawy.

Fakt ten nie był przez strony kwestionowany. Bezspornie powódka zapłaciła za wynajem samochodu zastępczego przez okres 39 dni od 05 lipca 2013r do 13 sierpnia 2013r. łącznie kwotę 10 793,25 zł firmie (...) spółka z o.o. Stawka dzienna kosztów wynajmu wynosiła więc 225 zł netto- 276,75 zł brutto dziennie. Zdaniem Sądu Okręgowego wbrew stanowisku pełnomocnika pozwanego i zgodnie ze sporządzoną w niniejszej sprawie opinią biegłego ds. ruchu drogowego, wielkość tej stawki odpowiada obowiązującym cenom rynkowym wynajmu tej klasy pojazdów w naszym regionie w2013 roku i aktualnie (ustalone i zapłacone kwoty mieszczą się we wskazanych przez biegłego

przedziałach cenowych). W świetle wyżej cytowanych rozważań Sądu Najwyższego, biorąc pod uwagę fakt, iż zgodnie z niekwestionowaną przez strony fakturą powódka uiszcila powyższą kwotę, brak jest podstaw do obniżenia wielkości stawki za wynajem pojazdu zgodnie z wyliczeniami pozwanego przyjętymi w toku postępowania likwidacyjnego do kwoty 165zł netto. Także zarzut iż pełnomocnika pozwanego iż powódka nie złożyła do akt sprawy umowy najmu pojazdu a jedynie samą fakturę, nie może odnieść żadnego skutku prawnego wpływającego na wielkość świadczenia , gdyż po pierwsze jest on spóźniony – w toku postępowania przed Sądem Rejonowym pozwana nie żądała przedstawienia tej umowy a po drugie nie kwestionowała i nadal nie kwestionuje wielkości wpłaconych przez powódkę kwot objętych fakturą -dokumentu z której wynikają essentialia negotii umowy najmu niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy .

Odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, zaś aby mówić o szkodzie w rozumieniu powołanych przepisów, trzeba stwierdzić uszczerbek (zmniejszenie) majątku poszkodowanego, który nastąpił wbrew woli uprawnionego. Natomiast, jeśli ich poniesienie było skutkiem działania samego poszkodowanego, to dalszej oceny będzie wymagać stwierdzenie, że wydatki finansowe poszkodowanego mieszczą się w należnym odszkodowaniu i pozostają w związku przyczynowym z działaniem sprawcę szkody.

Należy podnieść, że zasada rozkładania ciężaru dowodowego jest prosta i wyraża się w jednym zdaniu art. 6 k.c., który stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu wywodzi skutki prawne. Jeżeli więc powód wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne z pewnych faktów to ciężar ich udowodnienia spoczywa w całości i wyłącznie tylko na powodzie a pozwanemu wystarczy faktom tym tylko zaprzeczyć. Dlatego to powód i tylko powód winien był udowodnić, że koszty wynajmu pojazdu były konieczne i uzasadnione.

W okolicznościach niniejszej sprawy powódka wykazała ,że wynajem pojazdu, co z resztą nie było kwestionowane przez pozwanego był konieczny a stawka dzienna opłaty jak uzasadnił Sąd powyżej ustalono prawidłowo. Wydatek ten był więc celowy i uzasadniony . Spornym między stronami był okres na jaki pojazd zastępczy był niezbędny powódce w związku z dokonaniem naprawy. Sąd Rejonowy określił wielkość tego okresu zgodnie z stanowiskiem pozwanego na 21 dni i zasądził kwotę odszkodowania odpowiadającą temu okresowi zgodnie ze stawką 276,75 zł brutto uiszczoną przez powódkę po odjęciu wypłaty części odszkodowania dotyczącej wynajmu przez pozwanego w postępowaniu likwidacyjnym, tj. kwoty 4261,95 zł. Z zebranego materiału dowodowego wynika, iż samochód powódki został naprawiony w dniu 07 sierpnia 2013r. – jest to data faktur wystawionych przez remontującą firmę do zapłaty. Powódka faktycznie odebrała naprawiony pojazd 13 sierpnia 2013r. po dalszych naprawach. Jej apelacja obejmowała żądanie zasądzenia kwoty najmu pojazdu za okres od 05 lipca 2013r. do 07 sierpnia 2013 r. (33 dni) a więc brakujących 12 dni wynajmu pojazdu zastępczego nie objętego wyrokiem Sądu Rejonowego. Biorąc pod uwagę, że pozwany dokonał oględzin samochodu i sporządził zakwestionowany kosztorys naprawy po upływie 16 dni od wypadku, a czas wykonania napraw wynosił teoretycznie według opinii 3 dni, biorąc pod uwagę zasady doświadczenia życiowego, (choćby konieczność sprowadzenia części zamiennych) zdaniem Sądu Okręgowego zwrot kosztów wynajmu winno obejmować cały okres faktycznej naprawy do 7 sierpnia 2013 r., a więc 33 dni a nie jedynie 21 dni wskazanych i nieuzasadnionych w żaden sposób przez pozwanego. Z tych też względów uznając apelację powódki co do naruszenia art. 361 § 2 k.c. w tym zakresie za zasadną zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i podwyższył zasądzoną z tego tytułu kwotę o 3 321 zł – wartość 12 dni wynajmu pojazdu zastępczego.

Ponieważ jak wynika z powyższych rozważań Sąd Okręgowy nie podzielił żadnych podniesionych w apelacji pozwanego zarzutów naruszenia prawa materialnego art. 361 § 2 k.c. , art. 822 § 1 k.c. w związku z art. 6 k.c. oraz prawa procesowego art. 233 § 1 k.c. w związku z art. 227 k.p.c. w oparciu o treść art. 385 k.p.c. apelację pozwanego oddalił. Także wskazany przez pełnomocnika pozwanego zarzut naruszenia prawa procesowego art. 100 k.p.c. poprzez błędne rozliczenie przez Sąd Rejonowy kosztów procesu stosownie do wyniku postępowania nie może odnieść skutku prawnego. Sąd pierwszej instancji faktycznie nieprawidłowo ustalił wielkość zwrotu kosztów procesu należnych powódce od pozwanego zawiązując powyższą kwotę zgodnie z wyliczeniami dokonanymi przez pełnomocnika pozwanego w jego apelacji. Jednakże z związku ze zmianą wskutek apelacji powódki przez Sąd Okręgowy wysokości należnego jej świadczenia i podwyższenia kwoty odszkodowania z zasądzonej 1549,80 zł do kwoty 4870,80 zł stosownie do treści artykułu 100 k.p.c. Sąd Odwoławczy dokonał także zmiany wysokości kosztów

należnych powódce stosownie do wyniku postępowania (powódka wygrała sprawę w 87%) i dotychczasowo zasądzoną kwotę zwrotu kosztów procesu 2243,90 zł podwyższył do kwoty 2792,56 zł.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. i w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i obciążył nimi w całości przegrywającą stronę pozwaną.

Z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji .

Na oryginale właściwe podpisy